

Emnekode : HI 100
Kandidatnr. : 1337
Dato : 22.11.10
Ark nr. : 1 av 8

1. Overgangen fra jordbruk til industri er et av de mest omskrevne og omdiskuterte emner i historieforskningen. Slik jordbruket for ca. 10.000 år siden erstattet jakt og sanking som dominerende ervervsform, erstatter industriell produksjon jordbruket for ca. 1750. Både jordbruksrevolusjonen og den industrielle revolusjonen markerer dramatiske omveltninger i måten ressenser ervervs og fordeles på. De har også det felles at de oppstår i et relativt lite geografisk område. Jordbruket aller først. Den fuktige halvøya, langs Nilen, Indus-elven, Yang-Tse elven, Kina og rundt Eufrat og Tigris i Mesopotamia, for så i spå og videre rundt. Den første dampdrivne industri skjedde i England, og fra og med 1790-årene har England et teknologisk forsprang som roten av videre framgang har førsøkt i kopiere siden. England var den siste som ble den første, sent i gang med jordbruk, først med industriproduksjon.
- Det er litt forståelig og logisk at områdene i Midt-Østen og langs de store elvene i Egypt, India og Kina var først ut med jordbruksdrift. Klimatet, plantebarten, vannforholdene og befolkningsdynamikken var naturlige faktorer som la vilje til rette. At det industrielle spranget skulle skje iltopp i England er på langt nær så innlysende. Derfor den omfattende diskusjonen historikere i mellom. Det teknologiske spranget i England kan ikke på samme måte knyttes til ett enkelt årsaksforhold. Ikke bare naturlige betingelser spiller inn, men også andre og mer kompliserte ^{kulturelle} faktorer, ~~som~~ spiller inn. Groot sett kan historikere plasseres i to leire; de som vil fuktige England og Europas

Emnekode : HI 100
Kandidatnr. : 1337
Dato : 22.11.10
Ark nr. : 2 av 8

teknologiske og økonomiske sprang på bakgrunn av materialistiske årsaksforhold (altså jordbruksrevolusjonen) og de som i tillegg legger vekt på kulturelle årsaker og Europa (særlig Vest-Europa) som kvalitativt forskjellig fra resten av verden. I følge de siste van der Elke tilfaldig at industrialiseringsprosessen vant frem i utgangspunkt England, Belgia, Frankrike, Tyskland, Sveits og USA. Årsakene er langt mer komplekse enn naturlige kullressurser og oversjøiske kolonier.

Richard B. Marks kritiserer sistnevnte gruppe historikere for å være etnocentriske. ~~Det~~ ~~er~~ ~~den~~ Industrialiseringen i Europa fra 1750, kunne vel så gjerne skjedd i andre deler av verden, i Kina. Ved å støtte sin drøfting av Vestens moderniseringsprosesser med hovedfokus på Kina og Det Indiske hav, forskyver han verdenshistoriens sentrum til det det verdenshistoriske drama egentlig følger. ~~Ernt~~ Det økonomiske grunnlaget for Englands og Europas suksess bygnete da Kina tulle seg ut av Det Indiske hav på midten av 1400-tallet, hevder han. Derfor bygger han sin argumenterte fremstilling utgangspunkt på begynnelsen av 1400-tallet for å vise at Europas senere ~~er~~ vikt og utvikling skyldes tilfaldigheter og historiske sammenfall. ~~Kinas~~ ~~tillatelse~~ ~~for~~ ~~haverne~~ i Asia Portugisernes, og senere Spanjolernes, nederlandernes og engelskmenes, dominans i Asia fra 1500 og fremover sammenfaller med at Kina tulle seg tilbake. Kinas nye tilnær for selv, sammenfaller med at spanjolene og portugisernes finne store sølressurser i koloniene

Emnekode : H1 100
Kandidatnr. : 1337
Dato : 22.11.10
Ark nr. : 3 av 8

i Luta - Anniha. Kinns selvbeholdt skapar økt handel mellom Asia og Europa, og samtidig som de ny ervervde rikdommene vakte som en Utdiffusjon på økonomen, intant i Europa. Maohs fremstiller Europa ved inngangen til 1400-tallet som en utkant. Kina ~~er~~ og India er verdens sentrum, og Det Indiske hav er verdens ~~de~~ dominerende markedsplass. Av verdens 25 største byer ligger 11 i Kina. Bare 5 ligger i Europa. Rundt 1400 dominerte Kina, India og de islamske imperium verdenshandelen. Kinnes, arabere og andre drivne ferdig handel, kalt til europeerne med Vasco D. Gama tar over handelen med kornet og makt fra 1498. Uten kinnes vikt fra Det Indiske hav, ville ikke dette vært mulig, berder Maohs. Det skjedde et historisk sammenfall. Kina er historiens hovedaktør. Europas seiers skyldes lykkelige omstendigheter. Bortsett fra Urtaliten, er det innvirkning som gjør Europa annulides.

Med et passivt Kina i fullstendig isolasjon, kan Europa dominere verdenshandelen og handelen. Dette ligger grunnlaget for Europas nye ledelse og økonomiske vikt. Grunnlaget for Englands dominerende posisjon på 1700-tallet og fremover ligger her. Silve sprangt over i dampalderen ca 1750, skyldes en tiffeldighet: England var istand til i 1450 "dit biologiske regimes" grunnlaget på en liten måte enn andre, siden landet var så heldig i ha store kullresser lett tilgjengelig. De andre var kulturelle faktorer som Maohs kalt bort fra.

Emnekode : ØHI 100
Kandidatnr. : 1337
Dato : 22.11.10
Ark nr. : 4 av 8

Det betyr ikke at historikere som mener at Marxis' forklaring er for snævr, ser bort fra økonomiske forhold. Europa hadde, og har, særegenheter på mange områder, herunder de. Ansvaret til Europas "det europeiske mirakel" skyldes mange forhold, også økonomiske faktorer, men mange av disse økonomiske faktorene er såpass tett sammenknyttet med politiske og kulturelle forhold at det blir vanskelig å legge vekt på det rent økonomiske. Derfor vil jeg knytte drøftingen av økonomien opp mot politikk og kultur, og da med hovedvekt på utviklingen i England.

Det er ikke tilfeldig at den industrielle revolusjon skjedde i England. Før og med "den europeiske revolusjonen" i 1689 er England styrt av en konge og et valgt parlament som tilretteligger sin økonomiske politikk etter kongsrådets ønsker og behov. Det er fundert en frølig - kapitalistisk (merkantilisme) politikk som fers, liberalisme og frihandel blir ikke spesiell politikk før 1800. I løpet av 1700-tallet blir England verdensdominerende, både økonomisk, politisk og teknologisk. Det økonomiske grunnlaget legges sterkt ved i bli den dominerende sjømakt. Engelske skip fattes de nederlandske, spanske og portugisiske og etablerer et handelsimperium, senere også et politisk imperium. 1700-tallet er det den australske slaverhandlens store århundre, og særlig engelske skip fjerner enormt på trehandelen med slaver fra Vest-Afrika til Amerika, kull, silke og tobakk til Europa og som, fiskelurer og vepene til Vest-Afrika og Asia.

Emnekode : 111 100
Kandidatnr. : 1337
Dato : 22.11.10
Ark nr. : 5 av 8

Langt tilbake var England først ute med en modernisering av jordbruket. Allerede fra 1450-årene startet man et mer effektivt jordbruk. England basert på kveitproduksjon fremfor kornproduksjon. Kveitproduksjon var langt mer lønnsamt, og kombinert med ~~et~~ holdbarhet, fikk man mye mer ut av vasseren enn før. Ved slike tre-deling av avlingen kunne man nå dyrke ulike mat- og plantesorter hvert år samtidig som man ~~at~~ lot husdyr vite på deler av åkrene (kløver osv.). ~~Senere~~ Videre ligger man om til storgodsdrift fremfor små. Viktig er det også at storgodsene aktivt er opptatte av i øke overskuddet og ønske i modernisere. Disse storgodsene bidrar senere med i investering og bygger opp den moderne industrien i England. På denne måten blir jordbruksfarmene og den investerende godsierklassen et hjørnestein i økonomiske forandringer på det senere industri-erentert. Dette skemmer England, og er et økonomisk faktum siden jordeiere eller verken over vanligvis motsatte seg modernisering og stritter imot enhver forandring. At adelsmenn på denne måten engasjerte seg aktivt i produksjonen og investerte i ny teknologi, er også et sær-engelsk faktum. Adelsmenn skulle verken over holde seg for gode til å skitne hendene til med arbeid. A ikke datt med arbeid, i hakt seg ena handel var i jordbrukssektoren sammen adelsmannens politikk. England blek altså tidlig i "borgertiggjære adelsmann"

Emnekode : HI 100
Kandidatnr. : 1337
Dato : 22.11.10
Ark nr. : 6 av 8

Verdens første nasjonalbank/statbank etableres i England på slutten av 1600-tallet. Dermed institueres en allianse ~~for~~ England mellom stat og kapitalister som er unik i verden på det tidspunktet. På denne garanterer staten for sine lån og printe gjennom statsobligasjoner, og vice versa → en tidligere ikke kjent tilnærmet mellom stat og handelsfolk som stimulerer til privat investeringslyst. Myndigheter og kjøpmenn/handlervere garanterer for hverandre.

Alliansen mellom statsmakt og handelsfolk/loveskaps er ellers et sentralt europeisk faktum. Siden 1300-tallet har ikke Europa vært dominert av noen herskere med universalistiske ambisjoner. Både keiser og pape har mislykkes opp sine ambisjoner om å diktere de europeiske fyrstene, og er marginaliserte for all tid etter keiserens Kanossa-gang og på 1100-tallet og pavenes opplysning og på 1200-tallet. I motsatt retning til Kina og andre imperie styrt områder er Europa i en konstant strid og konflikt mellom ~~for~~ konger og stater, og innenfor statene er det en konstant strid mellom konger, adel og borgere. 1600-tallet er århundret hvor konger allierer seg med borgerne på bekostning av adelen. Blant annet fører den økende utenrikshandelen til at borgerne blir rikere, og at skattene fra de kongelige blir viktigere for kongen enn skattene fra jordbank og adel. For å kunne fortsette sine stadig dyrere kriger, allierer konger seg med borgerne (både militært

Emnekode : HI 700
Kandidatnr. : 1337
Dato : 22.11.10
Ark nr. : 7 av 8

skatter og lån. Igjen blir de siste de første. Tradisjonelt verden over har handelsfolk vært plassert nederst på den sosiale rangstigen, "hummert" ~~har~~ var overlatt til sosialt minderverdige minoriteter. England var tidlig liberalt innstilt til minoriteter som jøder, og ~~for~~ ~~ikke~~ sammen med land som Nederland, Tyskland, Sveits og senere USA. I England forfulgte et fiestet hvor ussustanke handelsfolk kunne klemme fott (for hugenotter, kalvinister). Derfor er dette et fenomenisk faktum som serpreger Europa. I Kina fiks la man sterke byensninger på hvor mye handelsfolk kunne tjene, hvem de kunne handle med og hva de kunne ~~handte~~ kjøpe og selge. Tjenk en kjøpmann for mye, ville overbevoldt bli henstilt av staten. Det samme gjaldt oppfinnerne. ~~Botolphus~~ F. ibs fant kinaserne opp boktrykkerkunsten først, men den ble i motsetning til Europa, holdt tilbake av kinasiske myndigheter. En viktig forskjell mellom Kina og Europa er at ny teknologi i Kina ble umiddelbart folket, i Europa blir ny teknologi gjakt tilgjengeliggjort for folk flest. I Europa ble boktrykkerkunsten en inkluderende og demokratiserende faktor, i Osten ekskluderende og nok en barriere på maktens opphøyde særstilling og status quo.

Kanskje den industrielle revolusjon like gjerne kunne skjedd i Kina. I utgangspunktet var Kina langt foran både økonomisk og teknologisk. Men Kina hadde nok med seg selv. Landet var stort nok til at "byensningene i det biologiske rymet" kunne løses innenfor landets grenser. Man kunne lese befolknings-

Emnekode : HI 100
Kandidatnr. : 1337
Dato : 22.11.10
Ark nr. : 8 av 8

vilsten ved å flytte mennesker og dyr lenger ut. Landet var siluforsynt, og var ikke interessert i verden utenfor. Derfor måtte det møte til de engelske dampdrevne kanoaler for første gang åpnet opp Kina ca 1850 og fram på den ~~ve~~ varen (særlig opium) som de ønsket ikke ville ha. Den kinesiske statsideologi, og moral var konservativ og ~~ble~~ mot forandring. Kina ønsket ikke kolonier, de hadde nok av hull, men var ikke interessert i industrialisering.

Marx fremstiller Europas industrialiseringsprosess som et resultat av nødvendighet og brutalitet. Vi ble dominerende i verden fordi vi var, ~~mer~~ og er, mer brutale enn alle andre. Vi måtte vinne "biologiske krigene" på 1900-tallet, og måtte ut av våre små jordflekker for å kunne breade oss selv. Kina ønsket ikke det. De kunne løse alt på hjemmekanten, mens ~~vi~~ europeere måtte hente ressurser i koloniene utenlands og grave ~~jord~~ under bakken etter hull. ~~under bakken~~

Marx fremstiller "det europeiske minnet" ved hjelp av, nærmest som en slags stimulus-responsjon. Europa hadde økonomiske fortrinn av mange slag: Friske byer, mange byer, gode havner og elver, en variasjon i vanstrømmen, en tidlig modernisering av ordbruket, en tidlig allianse mellom borgere og konger, len protestantisk etikk og en gjenvekst overfor "det nye" som ikke fantes i tradisjonstyte samfunn. Europa utviklet ~~en gjenvekst~~ en tillit enn andre ~~en~~ en tillit til gjenvekst for "en borgelig framvitt" - kanskje det viktigste økonomiske fortrinn av alle.